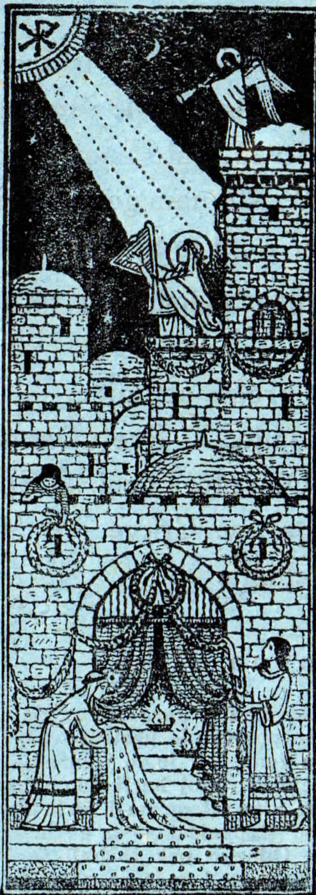
Poštarina plaćena u gotovu.

Psalovis VIR

ŽIVOT S CRKVOM

LITURGIJSKI TJEDNIK

SA NEDJELJNOM Sv. MISOM

Nemojte moliti što drugo preko sv. Mise, već molite samu sv. Misu.

Pijo X.

Druga nedjelja Došašća

God. I. 9. XII. 1934. Broj 2

Boja je ove nedjelje ljubičasta.

SADRŽAJ:

Što znači naslovna slika?

Vrlo lijep i siguran grad ili dvorac slika je Jeruzalema. Sa najvišeg vrha nebeski glasnik trubljom poziva Jeruzalem, neka se pripravi, jer mu dolazi Kralj. A neka žena, kći je to jeruzalemska — sv. Crkva, stoji na visini i na deseterostrunoj harfi puna čeznuća pjeva prema velikom svijetlu. Ulaz kite vijencima i girlandama, ukrasuju zastorima i sagovima, a po stepenicama su postavljene svjetiljke. Jasno je: nekoga čekaju. Odozgo pak svijetli sunce i baca jaku svjetlost, koja prodire noćnu tamu i pada na grad. Ko je taj što ga čekaju s toliko čežnje i pripreve? Na suncu je Kristov monogram ili prekrižena početna slova njegovog imena: XP su grčka (a i ćirilska) slova za naša latinska HR(-istos t. j. Krist).

ŽIVOT s CRKVOM

God. I. — **Druga nedjelja Došašća.** — Br. 2.

Riječ preuzvišenog splitskog biskupa.

Br. 3093/34. Split, 21 novembra 1934.

Neizmjerno me je razveselilo kad sam doznao da ste se prihvatili uređivanja tjednih brošurica koje će nositi naslov »Život s Crkvom«. Na ovaj način i naš će narod moći da stupi u kolo drugih katoličkih naroda u kojih je liturgijski pokret jako razvijen. Za ovakvim pothvatom biskupi i svećenstvo i dobri vjernici odavna su vapili. Zato ga blagosivljam iz dna moje duše i želim da svi shvate njegovu važnost i da se brošurice »Život s Crkvom« što više prošire. Mnogopoštovanim gg. dušobrižnicima i upraviteljima crkvi stavljam na srce da ih dadu prodavati pred crkvenim vratima ili da ih šire pomoću mlađih članova i članica društava vjerskih i Katoličke Akcije. Preporučam knjižice osobito sjemeništima i zavodima, gdje se mladež odgaja za pravi kršćanski život. Bez njih ne bi smjeli biti crkveni pjevači, koji će u njima naći sve što im treba za nedjeljnu Misu. A vjernici koji budu ove knjižice rabili, osjetit će doskora blagodat ovog pravoga »života s Crkvom«.

U presv. Srcu odani

(M. P.) Biskup:
† *Kvirin Klement*

Sveć. Josipu Kirigin
Hvar

U današnjoj misi.

Na početku nam je Došašća Krist Gospodin bio još daleko. Opazili smo Ga da dolazi, ali kao u oblaku sakriven. Prva nam je adventska nedjelja kao prethodni glasnik javila: »Kralj dolazi! Doći će o Božiću u svetom svetkovanju Njegovog rođenja, doći će na koncu svijeta sa velikom silom i slavom, dolazi po milosti svakog dana i svakog časa. Probudite se dakle svi, koji drijemate, da vas ne mimoiđe Njegov dolazak, jer biste kasnije uzalud kucali na Njegova vrata«. — Mi smo taj glas čuli i sada treba da se pripravimo. Priprava naših duša je drugi čin Došašća, druga stepenica u Božićni hram, drugi korak k malom Isusu. Kad kralj ulazi u svoju prijestolnicu, grad se očisti i okiti. Kad Kralj kraljeva dolazi u svoju prijestolnicu, u svoj Jeruzalem, u svoju Crkvu, treba da bude dočekan kao Bog. Zato u današnjoj misi čujemo drugog glasnika, koji nam kliče: Pripravi se, Jerusaleme! Danas nam to svak na svoj način govori: 1) Crkva u misnim pjesmama i molitvama, 2) Sv. Pavao u poslanici i 3) Krist sam u evanđelju.

...ŠTO NAM GOVORI CRKVA?

Ako pregledamo promjenljive dijelove (označene sa *) današnje sv. mise, osobito pjesme i molitve, oko nam više puta zapne o riječ »Jeruzalem« ili »Sion« (Sion i Jeruzalem je isto, jer Sion je brežuljak usred Jeruzalema, na kojem je David sagradio svoj kraljevski dvor). I u svećeničkom se brevijaru te riječi danas ponavljaju skoro nebrojeno puta. U staro je pak doba u Rimu na današnji dan Papa išao sa svojim vjernicima u crkvu po imenu »Sveti Križ u Jeruzalemu«, u kojoj je bio komadić sv. Križa i nešto jeruzalemske zemlje, pa su tu crkvu Rimljani smatrali svojim Jeruzalemom. Natpis nad današnjom Misom nas još toga sjeća i poziva nas, da i mi danas duhom hodočastimo k »Sv. Križu u Jeruzalemu« t. j. zapravo u sveti grad Jeruzalem.

A što znači nama kršćanima Jeruzalem? Sigurno ste čuli, kako istraživači povijesti iskopavaju ruševine starih gradova (tako imamo i mi glasovite iskopine u Solinu kraj Splita) pa se više puta dogodi, da pod zemljom naiđu na više naslaga jednog te istog grada. Kako to? Grad su jednom neprijatelji razrušili, a onda je bio opet sagrađen, i to se je možda više puta ponovilo, pa sada imamo ostatke dotičnog grada u više naslaga i nalazimo, da tako rečem, grad povrh grada. I Jeruzalem, o kojemu je govor, ima tri, dapače i četiri naslage, jer su zapravo četiri Jeruzalema.

Pred sobom najprije gledamo Jeruzalem u Palestini, t. j. onaj glasoviti povijesni grad, po kojemu je hodao naš Gospodin i u kojem je On počeo svoje djelo, umro i bio pokopan. To je židovski Jeruzalem, pred kojim imamo kršćani veliko strahopočitanje. Ko ima sreću da hodočasti u sv. zemlju, sa svetim će uzbuđenjem ući u nj i ići po njemu. Ali taj je Jeruzalem za nas razrušen.

Povrh tog povijesnog Jeruzalema sagrađen je drugi, duhovni Jeruzalem, kršćanski Jeruzalem, Božje kraljevstvo na zemlji, sveta Crkva. Taj još stoji i u taj će Jeruzalem Božanski Kralj doći za Božić. Sad razumijete, zašto danas čujete toliko o Jeruzalemu: zato da taj Jeruzalem uresimo i svečano iskitimo; da se ozbiljno pripravimo na visoki posjet svog nebeskog Kralja; da uredimo putove i ceste, kuda će Spasitelj proći. Sad razumijemo i adventsku riječ Isusovog preteče, sv. Ivana Krstitelja: »Pripravite put Gospodnji, poravnite staze Njegove! Sve doline neka se ispune i svaka gora neka se slegne; i što je krivo neka bude ravno i hrapavi putovi neka budu glatki!« — Potakni, Gospodine, srca naša, da priprave putove jedinorođenom Sinu Tvojemu!

A ovdje moramo odmah da spomenemo i treći Jeruzalem, koji ne stoji sam za se, već je u sklopu drugog Jeruzalema, sv. Crkve. Crkva je naime tajanstveno Isusovo tijelo, a mi vjernici smo udovi, stanice na tom tijelu. Kad Isus dolazi u pohode svojoj Crkvi, prima Ga i svaki ud, svaka stanica crkvenog tijela. Zato je u malom svaka kršćanska duša poseban hram Božji, posebno prebivalište Isusovo, malo Njegovo kraljevstvo, mali Jeruzalem. Svaka stanica crkvenog tijela, svaka kršćanska duša mora da primi Isusa, ako hoće da ostane živa i sjedinjena s Crkvom i po Crkvi s Isusom. I u našu će dušu dakle doći Isus, pa je moramo da očistimo od grijeha i uresimo krepostima i dobrim djelima. To je baš zadaća ovog Došašća, ove priprave na Božić.

Konačno postoji još i četvrta naslaga Jeruzalema, koja će vječno ostati. Židovski je Jeruzalem zapravo već davno razrušen, kršćanski će Jeruzalem svete Crkve svršiti svoju zadaću sa sudnjim danom, a onda će s njim i nad njim biti za svu vječnost sagrađen četvrti, konačni, nebeski Jeruzalem. O ljepoti i uzvišenosti nebeskog Jeruzalema može da govori najbolje onaj ko ga je vidio. Vidio ga je apostol naroda sv. Pavao kad se uzdigao do trećega neba, pa je rekao da »oko nije vidjelo, uho nije čulo, srce čovječje nije osjetilo što je Bog pripravio onima koji ga ljube« (I Kor. 2, 9). Vidio ga je novozavjetni prorok sv. Ivan evanđelista kad je s otoka Patmosa gledao otvoreno nebo, pa ga je ovako opisao (Ot. 21, 1-4):

»I vidjeh nebo novo i zemlju novu, jer prvo nebo i prva zemlja prođoše, i mora više nema. I vidio sam grad sveti Jeruzalem novi, gdje silazi od Boga s neba, pripravljen kao zaručnica mužu svojemu. I čuo sam glas veliki s prijestolja, koji govori: Evo šatora Božjega među ljudima, jer će On stanovati među njima, i oni će biti narod Njegov, i sam Bog će biti s njima. I otrt će Bog svaku suzu s očiju njihovih, i smrti više neće biti, ni tuge, ni vike, ni boli neće više biti, jer što je bilo, prošlo je.« Eto i na taj nebeski Jeruzalem danas misli Crkva u svojim pjesmama i molitvama, jer sada u Došašću čekamo Spasitelja, koji će doći na sudnji dan da nas uzme u svoj nebeski Jeruzalem.

...ŠTO NAM GOVORI SV. PAVAO?

Apostol naroda, kojega slušamo skoro svake nedjelje preko godine, hoće i on da nam u današnjoj poslanici (otvori str. 12) reče štogod o Spasitelju, koji ima da dođe. — Najprije u uvodnim riječima naglasuje, kako je važno i korisno čitanje sv. pisma, u kojemu ćemo naći mnogo pouke, mnogo primjera ustrpljenja i mnogo utjehe te ćemo tako po njemu sačuvati ufanje, t. j. živit ćemo ufajući u nebo, živit ćemo za nebo. Poštujmo, kršćani, sv. pismo kao ni jednu drugu knjigu, jer je to pismo našeg nebeskog Oca nama, svojoj djeci. Ako možeš, svaki dan čitaj štogod iz njega ili barem pozorno prati izvatke što ih donosimo u ovom listiću.

Zatim nam sv. Pavao naviješta, da je Spasitelj došao za židove i pogane. Prije Isusa su židovi i pogani bili rastavljeni i jedni prema drugima neprijateljski raspoloženi, a sada imaju jedni i drugi da stupe u Kristovu Crkvu. Židovi nek za to hvale Božju vjernost, jer im je u Kristu doista ispunio sve što im je po prorocima obećao. Pogani nijesu primili nikakvog Božjeg obećanja, pa zato neka tim više slave Božje milosrđe, jer ih je samo ono pozvalo. Tu onda navodi apostol mjesta iz sv. pisma staroga zavjeta, iz kojih se vidi, da Bog poziva u Crkvu i pogane. U sv. se pismu pogani zovu: narodi. — Mi pak kršćani, koji se sada pripravljamo na svetkovanje Kristovog rođenja, moramo da slavimo ujedno i Božju vjernost i Božje milosrđe. Božje milosrđe, jer mi smo zapravo potomci pogana; a i Božju vjernost, jer mi spadamo među ono nebrojeno potomstvo, brojnije od pijeska u moru i zvijezda na nebu, što ga je Bog obećao našem duhovnom praocu Abrahamu. Da, kršćani, zahvalimo Bogu, što smo kršćani, što slavimo Božić. Milijoni i milijoni, dà, čitava miljarda naše braće po širokom svijetu ne će ni ove godine osjetiti Božićnog veselja. Komu to mi dugujemo? Bogu samo! Neka Mu je zato hvala za veliki, najveći dar sv. vjere i za lijepe naše blagdane, osobito blagdane skorog Božića.

Na koncu je onda najljepša riječ, koja može da nas razveseli kao zvonjava Božićnih zvonova izdaleka: »Bog ufanja napunio vas svake radosti i mira u vjerovanju.« Ova riječ sadrži u sebi sve Božićne milosti. Ne bi li je mogao zapamtiti i kroz sedmicu moliti kao strelovitu molitvicu?

...ŠTO NAM GOVORI KRIST GOSPODIN?

Kad su nas tako pripravili Crkva i Božji apostol, evo nam u evanđelju i samog Spasitelja. Evanđelje u sv. Misi moramo posebno da poštujemo. Nije to samo čitanje Isusova životopisa, nego dok se čita ili pjeva evanđelje kao da sam Krist stoji pred nama i između nas te nam govori. Zato se u svečanoj Misi pred evanđeljem nose svijeće i tamjan kao pred Svetotajstvom, a za vrijeme evanđelja u znak poštovanja stoje vjernici uvijek uspravni. — Što nam dakle Isus danas govori? I On nam govori o Božjem kraljevstvu na zemlji, o svojoj Crkvi.

Pogledajmo najprije, kad se u Isusovu životu dogodilo današnje evanđelje (otvori str. 13). Govor je o sv. Ivanu Krstitelju, koji se nalazi u tamnici, jer je kralju Herodu predbacio, da živi u brakolomstvu. Iz tamnice šalje Ivan svoje učenike k Isusu, da ga pitaju, je li on doista Spasitelj. Isus je upravo u to doba neumorno djelovao i čudesa činio, o čemu je i Ivan dočuo u tamnici. Baš nedavno je bio oživio mladića iz Naima. Ivanovi učenici dakle dođoše pa ga ono pitaju u ime svog učitelja. Spasitelj ne reče ni da ni ne, već pokaže na svoja djela: »Pođite i javite Ivanu, što čujete i vidite: slijepi vide, hromi hode, gubavi se čiste, mrtvi ustaju, a siromašnima se pripovijeda Evanđelje.« Spasitelj dakle kaže: moja djela pružaju najbolji dokaz, da sam ja onaj koji ima doći, da sam ja Mesija, da sam ja Bog; zato neka nikoga ne smeta i ne vara moja poniznost i moje siromaštvo.

Sada, kršćani, sigurno pitate: zašto je sv. Crkva danas odabrala baš ovo evanđelje? Prije spomenute riječi može Spasitelj i danas da reče, i doista ih kaže i danas: »Slijepi vide, hromi hode, gubavi se čiste, mrtvi ustaju.« To je Isusovo zvanje, to je Njegov posao. U svom je zemaljskom životu to izvršivao vidljivo na tjelesnim bolesnicima, a sada sve to izvršuje u svojoj Crkvi nevidljivo na ljudskim dušama. U Božjem se kraljevstvu sva ta čudesa događaju svakog dana i časa. Neprestano je Isus i sada u poslu kao veliki Liječnik: čini da progledaju slijepi, koji ne vide ništa nebes-

koga; čini da hromi prohodaju putem vječnosti; čisti gubave od grijeha; uskrisava mrtve po riječima: »ide čas i već je nastao, kad će mrtvi čuti glas Sina Božjega, i koji uščuju, živjet će«. Eto, to je sadržaj čitavog Isusovog života na zemlji i u Crkvi, to je zvanje Kralja, koji ima da dođe. I zato baš lijepo pristaje ovo evanđelje današnjoj nedjelji.

Sva tri nam dakle propovjednika opisuju danas sreću Božjeg kraljevstva na zemlji. Crkva ga opjeva kao Jeruzalem, koji se pripravlja na visoki posjet; sv. Pavao nam pokazuje, kako je Bog vjeran i milosrdan, kad nas je uzeo za podanike svog kraljevstva; a Krist nam Gospodin sam sebe pretstavlja kao velikog liječnika duše, kao Spasitelja. I još ćeš, kršćanine dragi, u današnjem svesku naći proročanstvo, u kojem nam Izaija slika Kristovo kraljevstvo kao kraljevstvo mira, kao raj zemaljski. Može li nas Crkva ljepše da pripravi na Božićne blagdane? —

O preteči Isusovu.

Sprijeda smo rastumačili samo polovicu današnjeg sv. evanđelja. U drugoj polovici Božanski Spasitelj hvali sv. Ivana Krstitelja najbiranijim riječima. Zašto? Sveti Ivan je bio veliki svetac, jer je bio tako blizu Isusu, jer je bio Njegov preteča. A kao što je bio Isusov preteča u svetoj povijesti, tako je i Isusov preteča u crkvenoj godini. Uz Izaiju je i sv. Ivan drugi, nama i Isusu još bliži, adventski propovjednik. Zato nastupa u današnjem evanđelju, a i u evanđelju slijedećih dviju nedjelja. Sv. Ivan nam dakle kroz Došašće svijetli svojom opomenom: »Pripravite put Gospodnji, pripravite staze Njegove!« i svojim životom. O njegovom nam životu sv. pismo puno pripovijeda. U našem malom listiću nema mnogo mjesta pa ćemo samo ukratko.

Sv. Ivan je sin Zaharije i Elizabete, kojima ga je anđeo Gabrijel navijestio, kad su bili već ostarili. Prije nego je bio rođen, bio je oslobođen istočnog grijeha, kad je Bl. Djevica Marija posjetila njegovu majku. Kod Isusovog rođenja i obrezovanja bila je prisutna i Bl. Djevica, koja je i sama bila u sretnom očekivanju. O njegovoj mladosti onda više ne čujemo puno, sv. pismo nam kaže samo: »A dijete je raslo i jačalo se duhom; i bijaše u pustinji dok se ne pokaza izraelskom puku«. — Kad mu je bilo otprilike 30 godina, nastupi sv. Ivan kao propovjednik pokore. Na obalama rijeke Jordana skupljala su se oko njega mnoštva, koje je on opominjao k pokori i u znak obraćenja dijelio im krštenje pokore (to još nije

bio naš sakramenat nego priprava na njega). Najviše je ponavljao riječi: »Pokoru činite, jer se je približilo kraljevstvo nebesko!«

Najveći dan Ivanova života bio je dan, kad je k njemu pristupio Isus i zahtijevao da ga krsti. Tad je sv. Ivan vidio nebo otvoreno i Duha Svetoga, gdje silazi kao golubica nad Isusa. S tim je sv. Ivan dovršio svoju životnu zadaću. Još je samo kratko propovijedao i u svojoj poniznosti govorio: »On (Isus) treba da raste, a ja da se umanjujem«. Kad sunce izađe, zvijezda se danica počne gasiti, dok se posve ne ugasi. Riječima, koji na slikama nosi obično na zastavici napisane i koji svećenik izgovara pokazujući nam Isusa prije sv. pričesti: »Evo, Jaganjac Božji, evo, koji uzima grijeh svijeta« pokazao je sv. Ivan svijetu Spasitelja. Kad je tako združio Zaručnika (Isusa) i zaručnicu (čovječanstvo), svoju je ulogu preteča završio, pa je mogao mirno da otiđe s pozornice života.

Svršetak mu je ganutljiv. Tada je na židovskom prijestolju sjedio Herod, sin onog Heroda, koji je dao poubijati nevinu djecu, pa plod nije pao daleko od stabla. Puku je Herod pružao tešku sablazan, jer je uzeo k sebi ženu brata svojega, koji je još živio. Neustrašivi sv. Ivan pokuca i na vrata kraljevske palače i reče kralju: »Nije ti dopušteno da imaš ženu brata svojega!« Kralj bi se možda još bio dao pregovoriti, ali Herodijada je htjela ostati kraljicom pa je sve učinila da Herod Ivana barem sveže i baci u tamnicu. U današnjem evanđelju vidimo sv. Ivana u tamnici, odakle šalje svoje učenike k Isusu. No dok je Krstitelj bio na životu, opaka žena nije bila sigurna ni mirna pa upotrijebi zgodnu prigodu: na imendan Herodov nagovori ona svoju kćer, neka u ime nagrade, koju joj obeća Herod za lijepo plesanje, traži od Heroda na tanjuru glavu Ivana Krstitelja. Tako je umro plemenit, velik čovjek, o kojemu je sam Isus rekao, da se nije rodio veći na zemlji. Nije bio samo obični prorok, nego veći od proroka, bio je preteča Isusov, spoj staroga i novoga zavjeta, Krstitelj Isusov.

Sveta Misa II. nedjelje Došašća.

Boja crkvenog ruha: ljubičasta.
U Rimu zbor kod sv. Križa u Jeruzalemu.

I. dio: PRIPRAVA.

1) PRISTUPNE MOLITVE I PJESME.

Pred oltarom se misnik prekriži (učini to, kršćanine, i ti kadgod vidiš ovdje znak †), a onda moli naizmjence s poslužnikom, koji zastupa puk:

Sacerdos: † In nómine Patris, et Filii, et Spíritus Sancti. Amen.
Introíbo ad altáre Dei.
Minister: Ad Deum, qui laetíficat juventútem meam.
Ps. 42. S. Júdica me, Deus, et discérne causam meam de gente non sancta: ab hómine iníquo et dolóso érue me.
M. Quia tu es, Deus, fortitúdo mea: quare me repulísti, et quare tristis incédo, dum afflígit me inimícus?
S. Emítte lucem tuam et veritátem tuam: ipsa me deduxérunt, et adduxérunt in montem sanctum tuum et in tabernácula tua.
M. Et introíbo ad altáre Dei: ad Deum, qui laetíficat juventútem meam.
S. Confitébor Tibi in cíthara, Deus, Deus meus: quare tristis es, ánima mea, et quare contúrbas me?
M. Spera in Deo, quóniam adhuc confitébor illi: salutáre vultus mei, et Deus meus.
S. Gloria Patri, et Filio, et Spirítui Sancto.

Misnik: † U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Amen.
Pristupit ću k oltaru Božjem.
Poslužnik: K Bogu koji razveseljuje mladost moju.
M. Sudi mi, Bože, i rasudi parnicu moju s bezbožnim svijetom: oslobodi me od opaka i lukava čovjeka!
P. Jer si Ti, Bože, jakost moja: zašto si me dakle odbacio? Zašto idem tužan kad me muči neprijatelj?
M. Pošlji svjetlost svoju i istinu svoju: nek me one vode i dovedu na svetu goru Tvoju i u šatore Tvoje!
P. I pristupit ću k oltaru Božjem, k Bogu koji razveseljuje mladost moju.
M. Slavit ću Te uz kitaru, Bože, Bože moj: zašto si žalosna, dušo moja, i zašto me smućuješ?
P. Ufaj se u Boga, jer ću Ga još slaviti: On je spasenje moje i Bog moj.
M. Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu.

M. Sicut erat in princípio, et nunc, et semper: et in saecula saeculórum. Amen.
S. Introíbo ad altáre Dei.
M. Ad Deum, qui laetíficat juventútem meam.
S. † Adjutórium nostrum in nómine Dómini.
M. Qui fecit coelum et terram.
S. Confíteor Deo omnipoténti... ómnibus sanctis, et vobis, fratres: quia peccávi... Ideo precor... omnes sanctos et vos, fratres, oráre pro me...

M. Misereátur tui omnípotens Deus, et dimíssis peccatis tuis, perdúcat te ad vitam aetérnam.
S. Amen.
M. Confíteor Deo omnipoténti, beátae Maríae semper Vírgini, beáto Michaeli Archángelo, beato Joánni Baptístae, sanctis Apóstolis Petro et Paulo, ómnibus Sanctis, et tibi, pater: quia peccávi nimis cogitatióne, verbo et ópere: mea culpa, mea culpa, mea máxima culpa. Ideo precor beátam Maríam semper Vírginem, beátum Michaelem Archángelum, beátum Joánnem Baptístam, sanctos Apóstolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos et te, pater, oráre pro me ad Dóminum, Deum nostrum.

S. Misereátur vestri omnípotens Deus, et, dimíssis pec-

P. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.
M. Pristupit ću k oltaru Božjem.
P. K Bogu koji razveseljuje mladost moju.
M. † Pomoć naša u imenu Gospodina.
P. Koji stvori nebo i zemlju.
M. Ispovijedam se Bogu svemogućemu... svima svetima i vama, braćo, da sam sagriješio... Zato molim... sve svete i vas, braćo, da se molite za me...
P. Smilovao ti se svemogući Bog, otpustio ti grijehe tvoje i priveo te u život vječni.
M. Amen.

P. Ispovijedam se Bogu svemogućemu, blaženoj Mariji vazda Djevici, blaženom Mihovilu Arkanđelu, blaženom Ivanu Krstitelju, svetim apostolima Petru i Pavlu, svima svetima i tebi, oče, da sam sagriješio mnogo mišlju, riječju i djelom: (triput se udari u prsi) moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh. Zato molim blaženu Mariju vazda Djevicu, blaženoga Mihovila Arkanđela, blaženoga Ivana Krstitelja, svete apostole Petra i Pavla, sve svete i tebe, oče, da se moliš za me pred Gospodinom Bogom našim.
M. Smilovao vam se svemogući Bog, otpustio vam grijehe

cátis vestris, perdúcat vos ad vitam aetérnam.
M. Amen.
S. † Indulgéntiam, absolutiónem et remissiónem peccatórum nostrórum tríbuat nobis omnípotens et miséricors Dóminus.
M. Amen.
S. Deus, tu convérsus vivificábis nos.
M. Et plebs tua laetábitur in te.
S. Osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam.
M. Et salutáre tuum da nobis.
S. Dómine, exáudi oratiónem meam.
M. Et clamor meus ad te véniat.
S. Dóminus vobíscum.
M. Et cum spíritu tuo.
S. Oremus.

vaše i priveo vas u život vječni.
P. Amen.
M. † Oproštenje, odrješenje i otpuštenje grijeha naših podao nam svemogući i milosrdni Gospodin.
P. Amen.
M. Bože, obazri se na nas i oživit ćeš nas.
P. I puk će se Tvoj veseliti u Tebi.
M. Pokaži nam, Gospodine, milosrde svoje.
P. I spasenje svoje daj nam.
M. Gospodine, usliši molitvu moju.
P. I vapaj moj k Tebi da dođe.
M. Gospodin s vama.
P. I s duhom tvojim.
M. Pomolimo se.

Uzlazeći k oltaru misnik tiho moli:

Ukloni od nas, molimo, Gospodine, opačine naše, da čistim srcem budemo dostojni ući u svetinju nad svetinjama. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Molimo Te, Gospodine, da se dostojiš po zaslugama svetih Tvojih, kojih se moći ovdje nalaze (cjeliva oltar), **oprostiti sve grijehe moje. Amen.**

Ide na stranu poslanice, prekriži se i čita:

INTROITUS.

† Pópulus Sion, ecce, Dóminus véniet ad salvándas gentes: et audítam fáciet Dóminus glóriam vocis suae in laetítia cordis vestri.
Ps. Qui regis Israel, inténde: qui dedúcis, velut ovem, Joseph.

*

POČETNA PJESMA.

† Puče Sionski, evo, Gospodin će doći da spasi narode i objavit će Gospodin slavu svojega glasa na veselje srca vašega.
Ps. Čuj, pastiru Izraelov, koji kao ovčicu vodiš rod Josipov.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto. Sicut erat in princípio, et nunc, et semper, et in saecula saeculórum. Amen.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i na vijeke vjekova. Amen.

Ponavlja se do psalma, pa na sredini oltara govori misnik naizmjence s poslužnikom:

S. Kýrie, eleison.
M. Kýrie, eleison.
S. Kýrie, eleison.
M. Christe, eleison.
S. Christe, eleison.
M. Christe, eleison.
S. Kýrie, eleison.
M. Kýrie, eleison.
S. Kýrie, eleison.

M. Gospodine, smiluj se.
P. Gospodine, smiluj se.
M. Gospodine, smiluj se.
P. Kriste, smiluj se.
M. Kriste, smiluj se.
P. Kriste, smiluj se.
M. Gospodine, smiluj se.
P. Gospodine, smiluj se.
M. Gospodine, smiluj se.

Misnik cjeliva oltar, okrene se k puku te ga pozdravi:

S. Dóminus vobíscum.
M. Et cum spiritu tuo.

M. Gospodin s vama.
P. I s duhom tvojim.

Na strani poslanice čita:

COLLÉCTA

Orémus. Excita, Dómine, corda nostra ad praeparándas Unigéniti tui vias: ut, per ejus advéntum, purificátis tibi méntibus servíre mereámur: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spiritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculórum.
M. Amen.

*

POČETNA MOLITVA.

Pomolimo se. Potakni, Gospodine naša srca da pripravimo putove Jedinorođenomu Sinu Tvomu, da Ti po Njegovu došašću budemo dostojni služiti očišćenim dušama. Koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova.
P. Amen.

Spomen osmine Neoskvrnjenog Začeća Bl. Djevice Marije:

Orémus. Deus, qui per immaculátam Vírginis Conceptiónem dignum Fílio tuo habitáculum praeparásti: quaesumus, ut, qui ex morte ejúsdem Fílii tui praevísa eam ab omni labe praeservásti, nos quoque mundos ejus intercessióne ad te perveníre concédas. Per eundem Dóminum nostrum Jesum

Pomolimo se. Bože, koji si neoskvrnjenim Začećem Djevice Marije pripravio dostojno prebivalište Sinu svome i predvidjevši smrt svoga Sina oslobodio je svake ljage, daj, molimo Te, da i mi po njezinom zagovoru očišćeni dođemo k Tebi. Po istom Gospodinu našemu Isusu Kristu, Sinu Tvo-

Christum, Fílium tuum: Qui tecum vivit et regnat in unitáte Spíritus Sancti Deus: per ómnia saecula saeculórum. — M. Amen.

mu. Koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. — P. Amen.

2) ČITANJA.

*** ČITANJE POSLANICE bl. Pavla apostola Rimljanima (15, 4-13):**

Braćo! Štogod je napisano, za našu je pouku napisano da ustrpljenjem i utjehom Pisma u f a n j e i m a m o. A Bog ustrpljenja i utjehe dao vam da jedno te isto osjećate među sobom po Isusu Kristu: da jednodušni jednim glasom slavite Boga i Oca Gospodina našega Isusa Krista. Zato primajte jedan drugoga kao što je i Krist primio vas na slavu Božju! Jer vam kažem, da je Krist Isus bio službenik obrezovanih radi istine Božje, da potvrdi o b e ć a n j a o c i m a, a narodi da slave Boga r a d i m i l o s r đ a, kako je pisano: »Zato ću Te hvaliti među narodima, Gospodine, i pjevat ću Imenu Tvojemu!« I opet govori: »Veselite se, narodi, s pukom njegovim!« I opet: »Hvalite Gospodina svi narodi, slavite ga svi puci!« I opet Izaija govori: »D o ć i ć e p o t o m a k J e s e j e v i ustat će da vlada narodima, a narodi će se u njega ufati.« A Bog ufanja napunio vas svake radosti i mira u vjerovanju, da krepošću Duha Svetoga obilujete ufanjem.

M. Deo grátias. | P. Bogu hvala.

GRADUALE.

Ex Sion spécies decóris ejus: Deus maniféste véniet. Congregáte illi sanctos ejus, qui ordinavérunt testaméntum ejus super sacrifícia.

Allelúja, allelúja. Laetátus sum in his quae dicta sunt mihi: in domum Dómini íbimus. Allelúja.

PJESMA IZA POSLANICE.

Sa Siona, koji je slika krasote Njegove, Bog će svečano doći. Skupite oko Njega štovatelje Njegove, koji su sklopili s Njime savez po žrtvi.

Alleluja, alleluja. Obradovah se što mi rekoše: ići ćemo u dom Gospodnji. Alleluja.

Misnik prelazi na sredinu oltara i duboko sagnut tiho moli:

Očisti srce moje i usne moje, svemogući Bože: kako si usne Izaije proroka očistio ražarenim ugljenom, tako se dostoj mene blagim milosrđem svojim očistiti, da uzmognem dostojno navijestiti sveto evanđelje Tvoje! Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Dostoj se, Gospodine, blagosloviti! Neka bude Gospodin u srcu mojemu i na usnama mojim da dostojno i prikladno navijestim njegovo evanđelje! Amen.

Misnik ide na drugu stranu i čita evanđelje, a vjernici stoje uspravno:

S. Dóminus vobíscum. | M. Gospodin s vama.
M. Et cum spíritu tuo. | P. I s duhom tvojim.

† SEQUENTIA S.ti EVANGELII secúndum Matthaeum (11,2-10):
M. Gloria Tibi, Dómine.

† SLIJEDI SV. EVANĐELJE po Mateju (11, 2—10):
P. Slava Tebi, Gospodine.

U ono vrijeme: Čuvši Ivan u tamnici za djela Kristova, posla dvojicu učenika svojih i reče mu: »J e s i l i T i o n a j k o j i i m a d o ć i, ili drugoga da čekamo?« Isus im odgovori: »Pođite i javite Ivanu što čujete i vidite: Slijepi vide, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromašnima se propovijeda evanđelje; i blago onomu koji se ne sablazni s mene.« A kad oni otidoše, poče Isus govoriti mnoštvu o Ivanu: »Što ste izišli u pustinju da vidite? Trstiku koju vjetar vije? Ili što ste izišli da vidite? Zar čovjeka u meke haljine obučena? Eto, koji nose meke haljine, u kraljevskim su dvorovima. Ili što ste izišli da vidite? Proroka? Dà, kažem vam, i više nego proroka. Jer je ovo onaj o kome je pisano: Eto ja šaljem anđela svojega pred licem tvojim, koji će p r i p r a v i t i p u t t v o j pred tobom.«

M. Laus tibi, Christe. | P. Hvala Tebi, Kriste.

Iza evanđelja redovito slijedi

PROPOVIJED.

Bez nje ti, kršćanine, ne bi smjela proći nedjelja. A slušaj je kao tumačenje riječi Božje i svakako učini barem jednu dobru odluku za danas i za ovu sedmicu.

CREDO.

C r e d o i n u n u m D e u m, Patrem omnipoténtem, factórem coeli et terrae, visibílium ómnium et invisibílium. Et in unum Dóminum Jesum Christum, Fílium Dei unigénitum. Et ex Patre natum ante ómnia saecula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Génitum, non factum, con-

VJEROVANJE.

V j e r u j e m u j e d n o g a B o g a, / Oca svemogućega, stvoritelja neba i zemlje, svega vidljivoga i nevidljivoga / I u jednoga Gospodina Isusa Krista, jedinorođenog Sina Božjega. / Koji je od Oca rođen prije svih vjekova. / Bog od Boga, svijetlo od svijetla, pravi Bog od pravog Boga. / Rođen, ne

substantiálem Patri: per quem ómnia facta sunt. Qui propter nos hómines et propter nostram salutem descéndit de coelis. Et incarnátus est de Spíritu Sancto ex María Vírgine: Et homo factus est. Crucifíxus étiam pro nobis sub Póntio Piláto passus et sepúltus est. Et resurréxit tértia die, secúndum Scriptúras. Et ascéndit in coelum: sedet ad déxteram Patris. Et íterum ventúrus est cum glória judicáre vivos et mórtuos: cujus regni non erit finis. Et in Spíritum Sanctum, Dóminum et vivificántem: qui ex Patre Filióque procédit. Qui cum Patre et Fílio simul adorátur et conglorificátur: qui locutus est per Prophétas. Et unam sanctam cathólicam et apostólicam Ecclésiam. Confíteor unum baptísma in remissiónem peccatórum. Et exspécto resurrectiónem mortuórum. † Et vitam ventúri saeculi. Amen.

stvoren, jednobitan s Ocem i po kojemu je sve učinjeno. / Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sašao s neba. / (Ovdje pokleknemo.) **I utjelovio se po Duhu Svetom od Djevice Marije i postao čovjekom.** / Raspet također za nas, mučen pod Poncijem Pilatom i pokopan. / I uskrsnuo treći dan, kako svjedoči sveto Pismo. / I uzašao na nebo, sjedi o desnu Oca. / I opet će doći sa slavom suditi žive i mrtve, i njegovu kraljevstvu neće biti konca. / I u Duha Svetoga, Gospodina koji daje život i izlazi od Oca i Sina. / Koji se s Ocem i Sinom skupa časti i slavi, koji je govorio po prorocima. / Vjerujem u jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu. / Priznajem jedno krštenje za oproštenje grijeha. / I očekujem uskrsnuće mrtvih. / † I život budućega vijeka. Amen.

II. dio: PRIKAZANJE.

Misnik cjeluje oltar, okrene se k puku te ga pozdravi:

S. Dóminus vobíscum.
M. Et cum spiritu tuo.
S. Orémus.

M. Gospodin s vama.
P. I s duhom tvojim.
M. Pomolimo se.

OFFERTORIUM.

Deus, tu convérsus vivificábis nos, et plebs tua laetábitur in te: osténde nobis, Dómine, misericórdiam tuam, et salutáre tuum da nobis.

PRIKAZNA PJESMA.

Bože, **obazri se na nas i oživi nas**, i puk će se Tvoj veseliti u Tebi. **Pokaži** nam, Gospodine, milosrđe svoje i **spasenje svoje daj nam.**

PRINOS KRUHA I VINA.

Misnik otkrije kalež, uzdigne pliticu s hostijom i moli:

Primi, sveti Oče, svemogući vječni Bože, ovaj neokaljan prinos koji ja, nevrijedni sluga Tvoj, prinosim Tebi, živomu i pravomu Bogu svojemu, za nebrojene grijehe i uvrede i nemarnosti svoje i za sve prisutne, a i za sve vjerne kršćane žive i mrtve: da meni i njima bude na spasenje u život vječni. Amen.

Na strani poslanice ulijeva vino u kalež, pa blagoslovi i dodaje nekoliko kapi vode moleći:

Bože, koji si dostojanstvo ljudske naravi divno stvorio i još ga divnije obnovio, daj da po tajni ove vode i vina postanemo dionici Božanske naravi onoga koji se je udostojao biti dionikom naše ljudske naravi, Isus Krist, Sin Tvoj, Gospodin naš, koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. Amen.

Opet u sredini oltara uzdigne kalež s vinom i moli:

Prinosimo Ti, Gospodine, kalež spasenja moleći blagost Tvoju, da s ugodnim mirisom uzađe pred lice Božanskog veličanstva Tvoga za spasenje naše i svega svijeta! Amen.

Pokrivši kalež sklonut moli:

Primi, Gospodine, nas duhom ponizne i srcem skrušene: i takva nek bude žrtva naša danas pred licem Tvojim, da Ti bude mila, Gospodine Bože!

Onda blagoslovi prikazane darove:

Dođi, Posvetitelju, svemogući vječni Bože, i blagoslovi ovaj prinos pripravljen svetom imenu Tvojemu!

Na strani poslanice misnik umivajući ruke govori (ps. 25):

Umivam u nevinosti ruke svoje, dok obilazim oltar Tvoj, Gospodine. Da glasno Tebe hvalim i pripovijedam sva čudesa Tvoja. Gospodine, zavolio sam krasotu doma Tvojega i mjesto gdje prebiva slava Tvoja. Ne daj, o Bože, da pogine s bezbožnima duša moja, i život moj s krvopijama. Na rukama su njihovim zločinstva,

I desnica im je puna mita. A ja hodam u nevinosti, izbavi me i smiluj se meni! Noga je moja na pravom putu, u skupštinama ću Te blagosivati, Gospodine! Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu! Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

Na sredini oltara sagnut moli:

Primi, sveto Trojstvo, ovaj prinos što Ti ga prikazujemo na spomen muke, uskrsnuća i uzašašća Isusa Krista Gospodina našega i na čast blažene Marije vazda Djevice i blaženoga Ivana Krstitelja i svetih apostola Petra i Pavla i ovih i svih svetih: neka njima bude na čast, a nama na spasenje, i neka se dostoje zagovarati nas na nebu oni kojih se mi spominjemo na zemlji. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Misnik cjeliva oltar, okrene se k puku i poziva ga:

S. **Oráte, fratres: ut meum ac vestrum sacrifícium acceptábile fiat apud Deum Patrem omnipoténtem.**	M. **Molite, braćo, da moja i vaša žrtva bude prijatna Bogu Ocu svemogućemu.**

Poslužnik u ime puka odgovori:

M. **Suscípiat Dóminus sacrifícium de mánibus tuis ad láudem et glóriam nóminis sui, ad utilitátem quoque nostram, totiúsque Ecclésiae suae sanctae.**	P. **Neka primi Gospodin žrtvu iz ruku tvojih na hvalu i slavu imena svojega, a na korist našu i svekolike svete Crkve svoje.**

Misnik tiho odgovori: **Amen,** i onda tiho moli

SECRETA. * PRIKAZNA MOLITVA.

Molimo Te, Gospodine, utaži se poniznim našim molitvama i žrtvama, i kad nas ne preporučuju vlastite zasluge, priteci nam u pomoć svojom zaštitom. Po Gospodinu našemu Isusu Kristu Sinu Tvomu, koji s Tobom živi i kraljuje...

Spomen osmine Neoskvrnjenog Začeća Bl. Djevice Marije:

Primi, Gospodine, spasonosnu žrtvu što Ti je prikazujemo o svetkovini neoskvrnjenog Začeća blažene Djevice Marije, i podaj, da nas koji priznajemo da si je svojom milošću unapred očuvao od svake ljage, njezin zagovor oslobodi od svih grijeha. Po Gospodinu...

Zadnje riječi ove molitve govori na glas.

III dio: POSVEĆENJE.

PRAEFATIO.	SLAVOSPJEV.
S. **Per ómnia sǽcula saeculórum.**	M. **Po sve vijeke vjekova.**
M. **Amen.**	P. **Amen.**
S. **Dóminus vobíscum.**	M. **Gospodin s vama.**
M. **Et cum spíritu tuo.**	P. **I s duhom tvojim.**
S. **Sursum corda.**	M. **Gore srca.**
M. **Habémus ad Dóminum.**	P. **Imamo ih kod Gospodina.**
S. **Grátias agámus Dómino Deo nostro.**	M. **Zahvalimo Gospodinu Bogu našemu.**
M. **Dignum et justum est.**	P. **Dostojno je i pravedno.**
S. **Vere dignum et justum est, aequum et salutáre, nos tibi semper et ubíque grátias ágere: Dómine sancte, Pater omnípotens, aetérne Deus. Qui cum unigénito Fílio tuo et Spíritu Sancto unus es Deus, unus es Dóminus: non in uníus singularitáte persónae, sed in uníus Trinitáte substántiae. Quod enim de tua glória, reveláte te, crédimus, hoc de Fílio tuo, hoc de Spíritu Sancto sine differéntia discretiónis sentímus. Ut in confessióne verae sempiternaeque Deitátis, et in persónis propríetas, et in esséntia únitas, et in majestáte adorétur aequálitas. Quam laudant Angeli atque Archángeli, Cherubim quoque ac Serafim: qui non cessant clamáre cotídie, una voce dicéntes:**	M. **Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, da vazda i svuda zahvaljujemo Tebi, Gospodine sveti, Oče svemogući, vječni Bože. Koji si s jedinorođenim Sinom svojim i s Duhom Svetim jedan Bog i jedan Gospodin, ne u jedinstvu jedne osobe, nego u Trojstvu jedne biti. Jer sve što, po Tvojem objavljenju, vjerujemo o slavi Tvojoj, to mislimo bez ikakve razlike i o Sinu Tvojemu da se u priznavanju pravoga i vječnoga Božanstva klanjamo i vlastitosti u osobama i jedinstvu u biti i jednakosti u veličanstvu; kojega hvale anđeli i arkanđeli, kerubi i serafi, koji ne prestaju klicati svaki dan složno govoreći:**
Sanctus, sanctus, sanctus Dóminus, Deus Sábaoth. Pleni sunt coeli et terra glória tua. Hosánna in excél-	**Svet, svet, svet Gospodin Bog nad četama. Puna su nebesa i zemlja slave Tvoje. Hosana u visini. † Blagoslovljen koji dolazi**

sis. † Benedíctus, qui venit in nómine Dómini. Hosánna in excélsis. | u ime Gospodnje. Hosana u visini.

Molitva za Crkvu.

Tebe dakle, preblagi Oče, ponizno molimo i prosimo po Isusu Kristu, Sinu Tvojemu, Gospodinu našemu, da primiš i blagosloviš ove darove, ove poklone, ove svete neokaljane prinose što Ti ih prikazujemo, prije svega za svetu Tvoju Crkvu katoličku, da je se dostojiš po svemu svijetu umiriti, čuvati, ujediniti i upravljati, zajedno sa slugom svojim Papom našim Pijom i s biskupom našim.... i sa svim pravovjernima i priznavaocima katoličke i apostolske vjere.

Spomen živih.

Spomeni se, Gospodine, slugâ i službenicâ svojih.... (sjetimo se živih, za koje želimo posebno moliti) i svih prisutnih, kojih Ti poznaješ vjeru i znaš bogoljubnost, za koje Ti prinosimo ili koji Ti prinose ovu žrtvu hvale za sebe i za sve svoje, za otkupljenje duša svojih i za spasenje i zdravlje svoje, i prikazuju svoje želje Tebi, Bogu vječnomu, živomu i pravomu.

U zajednici sa svetima.

Prinosimo Ti ih u zajednici slaveći najprije spomen slavne vazda Djevice Marije, Majke Boga i Gospodina našega Isusa Krista, pa i blaženih apostola i mučenika Tvojih: Petra i Pavla, Andrije, Jakova, Filipa, Bartolomeja, Mateja, Šimuna i Tadeja, Lina, Kleta, Klementa, Ksista, Kornelija, Ciprijana, Lovre, Krizogona, Ivana i Pavla, Kuzme i Damjana i svih svetaca Tvojih. Po njihovim nam zaslugama i molitvama podaj da nas u svemu zakriljuje Tvoja zaštita! Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Držeći ruke nad darovima moli:

Ovaj dakle prinos nas slugu Tvojih, a i cijele obitelji svoje, molimo, Gospodine, umilostivljen primi, naše dane vodi u svojem miru i daj da se izbavimo od vječnog osuđenja, a da se pribrojimo stadu izabranika Tvojih! Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Blagosivajući darove:

Udostoj se, molimo Te, Bože, učiniti ovaj prinos u svemu blagoslovljen, primljen, odobren, duhovan i prijatan, da nam postane tijelo i krv preljubljenog Sina Tvojega, Gospodina našega Isusa Krista.

PRETVORBA KRUHA I VINA.

Koji uoči svoje muke uze kruh u svete i časne ruke svoje, i podignuvši oči prema nebu k Tebi, Bogu Ocu svojemu svemogućemu, zahvali Ti, blagoslovi, prelomi i dade učenicima svojim govoreći: Uzmite i jedite od ovoga svi, jer

OVO JE TIJELO MOJE.

(Sada tri puta zvoni. Poklonimo se Isusu, pogledajmo sv. hostiju što je misnik diže, i sa sv. Tomom recimo: »Gospodine moj i Bože moj!« 7 godina i 7 četrdesetica oproštenja. — Tako i kod podizanja kaleža.)

Tako isto po večeri uze i ovaj preslavni kalež u svete i časne ruke svoje, iznova Ti zahvali, blagoslovi i dade učenicima svojim govoreći: Uzmite i pijte iz nje svi, jer

OVO JE KALEŽ KRVI MOJE NOVOGA I VJEČNOGA ZAVJETA, TAJNA VJERE, KOJA ĆE SE ZA VAS I ZA MNOGE PROLITI NA OTPUŠTENJE GRIJEHA.

Kolikogod puta budete ovo činili, na moju uspomenu činite.

Spominjanje otkupljenja.

Zato spominjući se, Gospodine, mi sluge Tvoje, a i sveti narod Tvoj, blažene muke, kao i uskrsnuća od mrtvih i slavnoga uzašašća na nebo istoga Krista, sina Tvojega, Gospodina našega, prinosimo preslavnom veličanstvu Tvojemu od Tvojih poklona i darova čistu žrtvu, svetu žrtvu, neokaljanu žrtvu, sveti kruh vječnog života i kalež vječnog spasenja.

Na ove žrtvene darove dostoj se svrnuti milostiv i vedar pogled i milo ih primiti, kao što si se dostojao milostivo primiti darove sluge svoga pravednoga Abela i žrtvu patrijarhe našega Abrahama i žrtvu koju Ti prinese veliki svećenik Tvoj Melkisedeh, svetu žrtvu, neokaljan prinos.

Duboko sagnut moli, pa onda cjeliva oltar:

Smjerno Te molimo, svemogući Bože, zapovijedi da ruke anđela Tvoga odnesu ovu žrtvu na uzvišeni oltar Tvoj pred Božansko veličanstvo Tvoje, da se svi koji se od ovoga oltara pričestimo i uzblagujemo presveto tijelo i krv Sina Tvoga, napunimo svakoga nebeskoga blagoslova i milosti. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

S p o m e n m r t v i h.

Spomeni se, Gospodine, i slugâ i službenicâ svojih, koji su otišli pred nama sa znamenjem vjere i počivaju u snu mira. (Sjetimo se napose svojih dragih pokojnika!) Udijeli, molimo, Gospodine, njima i svima koji u Kristu počivaju, mjesto rashlade, svjetlosti i mira! Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

M o l i t v a z a n a s.

N o b i s q u o q u e p e c c a t o r i b u s... (Govoreći ove riječi na glas misnik se udari u prsi:) **I n a m a g r e š n i c i m a**, slugama Tvojim, koji se uzdamo u mnoštvo smilovanja Tvojih, dostoj se dati kakav dio i zajednicu s Tvojim svetim apostolima i mučenicima: s Ivanom, Stjepanom, Matijom, Barnabom, Ignacijem, Aleksandrom, Marcelinom, Petrom, Felicitom, Perpetuom, Agatom, Lucijom, Agnezom, Cecilijom, Anastazijom, i sa svim svetima svojim. Pusti nas, molimo, u njihovu družbu ne gledajući na zasluge naše, nego samo na Tvoje milosrđe. Po Kristu Gospodinu našem.

Po kojemu, Gospodine, sva ova dobra vazda stvaraš, posvećuješ, oživljuješ, blagosivlješ i udijeljuješ nama.

Po Njemu i s Njime i u Njemu je Tebi Bogu Ocu svemogućemu, u jedinstvu Duha Svetoga, svaka čast i slava! (Nastavi na glas:)

IV. dio: PRIČEST.

PATER NOSTER.	OČE NAŠ I LOMLJENJE KRUHA.
S. Per ómnia saecula saeculorum.	M. Po sve vijeke vjekova.
M. Amen.	P. Amen.
S. Orémus. Praecéptis salutáribus móniti, et divína institutióne formáti, audémus dícere:	M. Pomolimo se. Spasonosnim zapovijedima potaknuti i Božanskom naukom poučeni usudujemo se govoriti:
Pater noster, qui es in coelis: Sanctificétur nomen tuum: Advéniat regnum tuum: Fiat volúntas tua, sicut in caelo, et in terra. Panem nostrum cotidiánum da nobis hódie: Et dimítte nobis débita nostra, sicut et nos dimíttimus debitóribus nostris. Et ne nos indúcas in tentatiónem.	Oče naš, koji jesi na nebesima, sveti se ime Tvoje, dođi kraljevstvo Tvoje, budi volja Tvoja kako na nebu tako i na zemlji. Kruh naš svagdanji daj nam danas, i otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim, i ne uvedi nas u napast.
M. Sed líbera nos a malo.	P. Nego izbavi nas od zla.

Misnik odgovori tiho: **Amen** i nastavi:

Izbavi nas, molimo, Gospodine, od svih zala prošlih, sadanjih i budućih, te po zagovoru blažene i slavne vazda Djevice Bogorodice Marije i blaženih apostola Tvojih Petra i Pavla, Andrije i svih svetih (prekriži se pliticom te ju cjeliva) † daj milostivo mir dnevima našim, da pomoću milosrđa Tvoga budemo od grijeha vazda slobodni i od svakoga uznemirenja sigurni.

Po istom Gospodinu našem Isusu Kristu, Sinu Tvomu, koji s Tobom živi i kraljuje u jedinstvu Duha Svetoga Bog.

Govoreći ove riječi misnik razlomi hostiju u tri dijela, pa nastavi na glas:

S. Per ómnia saecula saeculorum.	M. Po sve vijeke vjekova.
M. Amen.	P. Amen.
S. Pax Dómini sit semper vobíscum.	M. Mir Gospodnji neka bude vazda s vama.
M. Et cum spíritu tuo.	P. I s duhom tvojim.

Onda najmanji dio hostije spusti u kalež s riječima:

Ovo miješanje i posvećenje tijela i krvi Gospodina našega Isusa Krista neka bude nama koji ga primamo, za život vječni! Amen.

Udarajući se tri puta u prsi govori na glas:

A g n u s D e i, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis.	**J a g a n j č e B o ž j i**, koji uzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se!

Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: miserére nobis.	Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se!
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi: dona nobis pacem.	Jaganjče Božji, koji uzimaš grijehe svijeta, daruj nam mir!

Molitva za mir.

Gospodine Isuse Kriste, koji si rekao apostolima svojim: »Mir vam svoj ostavljam, mir vam svoj dajem«, ne gledaj na grijehe moje nego na vjeru Crkve svoje, i dostoj se nju po volji svojoj umiriti i ujediniti! Koji živiš i kraljuješ Bog po sve vijeke vjekova. Amen.

Molitve prije pričesti.

Gospodine Isuse Kriste, Sine Boga živoga, koji si po volji Očevoj uz sudjelovanje Duha Svetoga smrću svojom oživio svijet, oslobodi me ovim presvetim tijelom i krvlju svojom od svih grijeha mojih i od svakoga zla! Daj mi da se vazda držim zapovijedi Tvojih, i ne dopusti da se ikada odijelim od Tebe! Koji s istim Bogom Ocem i Duhom Svetim živiš i kraljuješ Bog po sve vijeke vjekova. Amen.

Primanje Tijela Tvoga, Gospodine Isuse Kriste, koje se ja nedostojan usudujem blagovati, neka mi ne bude na sud i osuđenje, već neka mi po blagosti Tvojoj čuva dušu i tijelo i liječi od grijeha. Koji živiš i kraljuješ s Bogom Ocem u jedinstvu Duha Svetoga Bog, po sve vijeke vjekova. Amen.

PRIČEST MISNIKA I VJERNIKA.

Poklekne, uzme u ruke sv. hostiju i govori:

Kruh ću nebeski uzeti i ime ću Gospodnje prizvati.

Udarajući se u prsi moli na glas tri puta:

Dómine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanábitur ánima mea.	**Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja.**

Prekriži se i pričesti se sa sv. Tijelom:

Tijelo Gospodina našega Isusa Krista čuvalo dušu moju za život vječni. Amen.

Što da uzvratim Gospodinu za sve što mi je učinio? Kalež ću spasenja uzeti i ime ću Gospodnje prizvati. Hvaleći prizvat ću Gospodina i od svojih ću se neprijatelja osloboditi.

Prekriži se i pričesti se sa sv. Krvlju:

Krv Gospodina našega Isusa Krista čuvala dušu moju za život vječni! Amen.

Ako možeš, kršćanine, sad se pričesti! Pobožno prati sv. Misu, pa se možeš pričestiti bez posebnih pripravnih molitava. Vjernici govore: **Ispovijedam se...** a misnik: **Smilovao vam se... † Oproštenje...** (sve kao na početku mise).

Onda misnik okrenut k puku pokazuje sv. česticu i govori:

S. **Ecce Agnus Dei, ecce, qui tollit peccáta mundi.**	M. **Evo Jaganjac Božji, evo koji uzima grijehe svijeta.**
Dómine, non sum dignus...	**Gospodine, nisam dostojan...** (tri puta kao gore.)
Corpus Dómini nostri Jesu Christi custódiat ánimam tuam in vitam aetérnam. Amen.	**Tijelo Gospodina našega Isusa Krista čuvalo dušu tvoju za život vječni. Amen.**

(Ako ne možeš stvarnim, pričesti se barem duhovnim načinom: pobudi u srcu živu želju da primiš Isusa i Njegovu milost te izmoli pobožno gornje molitve! Bez pričesti je sv. Misa zapravo manjkava.)

Dok ispire kalež vinom i vodom, misnik tiho moli:

Što smo ustima blagovali, Gospodine, daj da čistim srcem primimo i neka nam vremeniti dar bude neprestani lijek!

Tijelo Tvoje, Gospodine, koje sam blagovao, i krv koju sam pio, neka prione uz srce moje; i ne daj da ostane grješna ljaga u meni, koga su okrijepila čista i sveta otajstva. Koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

Pokrivši kalež na strani poslanice čita:

COMMUNIO.	**PRIČESNA PJESMA.**
Jerúsalem, surge et sta in excélso, et vide jucunditátem, quae véniet tibi a Deo tuo.	**Ustani, Jeruzaleme i stoj na visini i gledaj veselje, koje će ti doći od Boga tvoga.**

Opet na sredini cjeliva oltar, okrene se k puku i pozdravi:

S. **Dóminus vobiscum.**	M. **Gospodin s vama.**
M. **Et cum spíritu tuo.**	P. **I s duhom tvojim.**

Na strani poslanice moli:

POSTCOMMUNIO. | * **POPRIČESNA MOLITVA.**

Orémus. Repléti cibo spirituális alimóniae, súpplices te, Dómine, deprecámur: ut hujus participatióne mystérii, doceas nos terréna despícere et amáre coeléstia. Per Dóminum nostrum Jesum Christum...
M. **Amen.**

Pomolimo se. Nasićeni duhovnom hranom smjerno Te molimo, Gospodine, da nas po pričešćenju ove tajne naučiš prezirati zemaljsko a ljubiti nebesko. Po Gospodinu našemu Isusu Kristu...
P. **Amen.**

Spomen osmine Neoskvrnjenog Začeća Bl. Djevice Marije:

Orémus. Sacraménta quae súmpsimus, Dóminus, Deus noster: illíus in nobis culpae vúlnera réparent; a qua immaculátam beátae Mariae Conceptiónem singuláriter praeservásti. Per Dóminum...
M. **Amen.**

Pomolimo se. Molimo te, Gospodine Bože naš, da otajstva što smo ih blagovali, zacijele u nama rane onoga grijeha, od kojega si izvanrednom povlasticom očuvao Blaženu Mariju u neoskvrnjenom začeću. Po Gospodinu...
P. **Amen.**

* OTPUST I BLAGOSLOV.

Opet na sredini cjeliva oltar, okrene se k puku i pozdravi:

S. **Dóminus vobiscum.**
M. **Et cum spíritu tuo.**
S. **Benedicámus Dómino.**
M. **Deo grátias.**

M. **Gospodin s vama.**
P. **I s duhom Tvojim.**
M. **Blagosivajmo Gospodina.**
P. **Bogu hvala.**

Prignut moli na sredini oltara:

Neka Ti ugodna, sveto Trojstvo, bude služba sluge Tvoga, i daj da žrtva, koju sam ja nedostojan prinio pred veličanstvo Tvoje, bude Tebi prijatna, a meni i svima za koje sam je prinio, neka po milosrđu Tvojem bude ponizna. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Cjeliva oltar, digne pogled, pokloni se križu i blagoslovi puk, koji kleči:

S. **Benedícat vos omnípotens Deus, † Pater, et Fílius, et Spíritus Sanctus.**
M. **Amen.**

M. **Blagoslovio vas svemogući Bog, † Otac, i Sin, i Duh Sveti.**
P. **Amen.**

Zadnje evanđelje.

S. **Dóminus vobiscum.**
M. **Et cum spíritu tuo.**
S. **† Inítium sancti Evangélii secúndum Joánnem.**
M. **Glória tibi, Dómine.**

M. **Gospodin s vama.**
P. **I s duhom tvojim.**
M. **† Početak svetog evanđelja po Ivanu.**
P. **Slava Tebi, Gospodine.**

M. **U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Bog bijaše Riječ. Ova bijaše u početku kod Boga. Sve je po njoj postalo i bez nje ništa nije postalo što je postalo. U njoj bijaše život i život bijaše svijetlo ljudima. I svijetlo svijetli u tami, i tama ga ne obuze. Poslan bi čovjek od Boga, komu bijaše ime Ivan. Ovaj dođe sa svjedočanstvom da svjedoči za svijetlo, da svi vjeruju po njemu. On ne bijaše svijetlo, nego da svjedoči za svijetlo. Bijaše svijetlo istinito, koje obasjava svakog čovjeka koji dolazi na ovaj svijet. Na svijetu bijaše i svijet je po njemu postao, a svijet ga ne upozna. K svojima dođe i svoji ga ne primiše. A koji ga primiše, dade im vlast da budu djeca Božja, onima koji vjeruju u ime Njegovo, koji nisu rođeni ni od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževljeve, nego od Boga.** (Ovdje pokleknemo.) **I Riječ je tijelom postala i prebivala među nama, i vidjesmo slavu Njegovu, slavu kao jedinorođenoga od Oca, puna milosti i istine.**

M. **Deo grátias.** | P. **Bogu hvala.**

Iza tihe sv. Mise misnik s pukom moli tri puta **Zdravo Marijo**, jedamput **Zdravo Kraljice**, jednu molitvu za uzvišenje sv. Crkve i drugu za zagovor sv. Mihovila. Na koncu tri puta reče: **Presveto Srce Isusovo**, a puk odgovori: **Smiluj nam se!**

Za život preko sedmice.

Sada iza Mise pogledaj opet naslovnu sliku i dobro se u nju zagledaj. Na slici vidiš, kako se grad Jerusalem pripravlja i kiti za posjet Kralja. Znaš li što to znači? Kad je Bog odlučio da prebiva među izabranim narodima u sv. šatoru, potanko je Mojsiji naredio i sliku mu pokazao, kako ima da sagradi sv. šator. I nama sv. mati Crkva pokazuje danas u svojim pjesmama i molitvama ovu sliku, da i mi tako svoju dušu pripravimo za Porođenje Isusovo. Mjesto zelenih vijenaca mi ćemo svoje srce napuniti ufanjem i ve-

seljem, mjesto svečanih sagova mi ćemo svoju dušu uresiti milošću Božjom, a naše svjetiljke bit će vjera u novorođeno Božje Dijete i nakana da sve u nama Njemu služi. Eto obilata posla za svu sedmicu, a i za čitavo vrijeme do Božića, dapače i za sav život do posljednjeg Isusovog dolaska pri našoj smrti.

Za taj veliki program Crkva nam doista i ostavlja skoro svu sedmicu, da se posvetimo samo adventskim mislima i djelima. U Došašću uopće nemamo puno svetačkih blagdana, a ove sedmice slavimo samo d v a s v e c a : u utorak sv. D a m a z a, a u četvrtak s v. L u c i j u. U druge je dane sv. misa kao na blagdan Neoskvrnjenog Začeća (kako je imaš u prošlom svešćiću), jer smo u njegovoj osmini. Pod okriljem dakle i pomoću Prečiste Majke pripravljamo svoju dušu i idemo ususret Sinu.

Što ćemo učiniti baš ove sedmice? Čuo si u evanđelju, da će Isus doći kao liječnik bolesnih i uskrisitelj mrtvih duša. A liječnik redovito može bolesnika da liječi i izliječi samo ako bolesnik iskreno prizna svoju bolest i u ozdravljanju surađuje. Priznajmo zato, da i u n a m a i m a p u n o b o l e s n o g a: previše gledamo u zemlju pa smo skoro slijepi za nebo i nebeske stvari; teške i kao hrome su nam noge za put u crkvu i na dobra djela; gluhi smo za riječ Božju ili je možda samo ušima slušamo; a valjda nam se duša uhvatila i guba smrtnoga grijeha. Da, kršćanine dragi, otkada nisi svoju dušu očistio? Možda od Uskrsa? Ko će se tako dugo čuvati od grijeha, i to još bez Isusa? Ili si se možda tako naučio na grijeh da ga i ne vidiš, da ga i ne osjećaš i da izjavljuješ: ja nemam nikakvih grijeha? Zar si se privikao grijehu kao vodi što je piješ i zraku što ga dišeš? A možda su ovi retci pali i u ruke kojega posve mrtvoga, možda ih čita odavna zabludjela ovca? — Neka se niko ne boji, neka niko ne očajava. Isus je rekao: »Zdravi ne trebaju liječnika već bolesni«, pa baš za nas grešnike d o l a z i I s u s d a s v e i z l i j e č i. U dobroj adventskoj ispovijedi protresi svoju dušu, probudi je od nehaja i mrtvila. Nemoj ostati samo kod vanjskih pogrešaka, već potraži glavni uzrok svih svojih grijeha, nađi svoju glavnu manu pa je iščupaj iz svog srca.

Kad ćeš se dakle ispovjediti? Nema pravog kršćanskog Božića bez ispovijedi. Ne oteži, ali svakako u subotu, jer je slijedeća nedjelja, kako ćemo vidjeti, već puna Božićnog veselja. Ako malom Isusu ne možeš dati srce urešeno mnogim krepostima i dobrim djelima, barem da bude čisto. A onda ćeš osjetiti sav Božićni mir i radost, i bit ćeš veseo kao ono dok si još bio malo nevino dijete. Jer Božić je blagdan djece, male i velike Božje djece...

Iz proroka Izaije.

Izaija je naš adventski propovjednik. Zadnji put smo čuli kako ga je Bog pozvao za proroka, a danas ćemo vidjeti kako gleda prorok u budućnost pa vidi S p a s i t e l j a i k r a l j e v s t v o što će ga Spasitelj osnovati na zemlji. Pročitat ću vam, a zatim kratko protumačiti to lijepo mjesto.

»Iz stabla će Jesejeva izaći
mladica,
I iz njegovog će korijena
procvjetati cvijet.
I na njemu će počivati Duh
Gospodnji,
Duh mudrosti i duh razuma,
Duh savjeta i duh jakosti,
Duh znanja i duh pobožnosti,
I napunit će ga Duh straha
Gospodnjega.
On neće suditi po viđenju očiju,
Niti će karati po čuvenju ušiju,
Već će suditi uboge po
pravednosti,
I niskima na zemlji vratit će
po pravici.
A zemaljsku će djecu udariti
silom svojih usta
I opake će pogubiti dahom
svojih usana.
Pravednost će biti pâs njegovih
bokova.
I svoja će bedra opasati
vjernošću.«

O kome to govori prorok? U duhu gleda mladicu koja je izrasla iz jednog starog panja, a na njoj eno procvjetao krasan cvijet. Što to znači? Korijen je kralj David, sin Isaja ili Jeseja, a od Marije, koja je bila roda Davidova, izašla je m l a d i c a, I s u s K r i s t, o b e ć a n i S p a s i t e l j. Zatim prorok gleda kako je Spasitelj napunjen sa sedam darova Duha Svetoga. Sjetite se krštenja Isusova na rijeci Jordanu, kad je na Njega sašao Duh Sveti u prilici goluba, pa sv. Luka nastavlja: »Kad se Isus pun Duha Svetoga vrati od Jordana, odvede ga Duh u pustinju.« A mislimo ovdje i na sedam darova Duha Svetoga, koje smo i mi primili u sakramentu sv. potvrde. I onda pred prorokovim očima izraste Spasitelj od mladice u velikog Kralja, koji je otac i branitelj nevoljnih i potlačenih, a ujedno i pravedan sudac opakih. — Sad još jedamput pomnjivo pročitaj proročanstvo, pa ćeš sve razumjeti. Uopće moramo sv. pismo polagano čitati, a ne kao kakvu novinu, jer nam iz sv. pisma govori sam Duh Sveti.

Kad nam je prorok tako navijestio Mesiju, nastavlja da nam reče koju i o Njegovom kraljevstvu, sv. Crkvi. Tu nam prorok slika k r a l j e v s t v o B o ž j e n a z e m l j i k a o z e m a l j s k i r a j :

»Tada će vuk prebivati
s jaganjcem
Dojenče će se igrati kraj jame
poskoka

I ris će ležati s kozlićem
I skupa će stati tele i lav i ovca
I malo će ih dijete voditi.
Skupa će pasti tele i medvjed
I njihovi će mladi skupa
počivati.
Lav će jesti pljevu kao vô.
I u rupu će zmaja dijete od-
bijeno od sise pružati ruku.
U onaj dan mladica Jesejeva
Bit će za znak među narodima,
I njega će tražiti narodi.
I grob će mu biti slavan.«

Opet krasno proročanstvo. Razmotrimo ga: u zemaljskom su raju sve životinje bile pitome; koje su sada divlje, pasle su složno sa domaćim životinjama, a ni otrovna zmija nije bila ljudima opasna. Tako će, kaže prorok, opet biti u novom zemaljskom raju Božjega kraljevstva. Samo moramo to pravilno shvatiti. Izvana ostaje zemlja dolina suzâ i divlje se životinje neće pripitomiti. Prorok hoće samo da slikovito prikaže mali raj u srcu svakog Božjeg djeteta. Tu se misli na mir »kojega svijet ne može da dade«, mir »koji nadilazi svako spoznanje«, mir koji su na betlehemskim poljanama navijestili ljudima anđeli kod rođenja Isusova. Razne su pak životinje slike grijeha, i ako ti je, kršćanine, srce barem donekle ukrotilo strasti i grijehe, onda znaš o kojemu miru govori prorok. A u onim su životinjama prikazani i razni narodi, koje je Isus oko sebe sve okupio. Ako si kada vidio ljupku sliku kako Božansko Dijete vodi lava i tele a druge ga okružuju i slijede, onda će ti ovo proročanstvo biti još jasnije. — Još zadnje riječi. Kad prorok kaže da će »mladica Jesejeva biti znak narodima«, misli na križ, uzvišeni znak spasenja, koji priteže k sebi sve ljude i narode. O tom je i Spasitelj jednom rekao: »A ja kad budem podignut sa zemlje, sve ću k sebi privući.« I onda baca prorok još jedan pogled na Kalvariju pa gleda kako Spasitelj na križu, na tom znaku naroda, umire. A na koncu vidi i Njegov grob, koji je po uskrsnuću postao slavan. Koliko nam je toga prorok danas kazao: vodi nas od rođenja do uskrsnuća Kristova, pokazuje nam Kralja i kraljevstvo mira. — A ovo nas proročanstvo sjeća i riječi današnje poslanice: »da jedno te isto osjećamo među sobom po Isusu Kristu«. Pokušaj to ove sedmice!

Sveti Damaz, papa.

Na Petrovoj je stolici sjedio od 366—384 god. Malo prije toga su kršćane krvavo progonili pa su se k službi Božjoj skupljali u podzemne hodnike t. zv. katakombe. Kad je g. 313 cesar Konstantin

dao Crkvi slobodu, stadoše kao iz zemlje nicati mnogobrojne i veličanstvene crkve. Glavna zadaća tadanjih biskupa i svećenika bila je, da razviju crkveni život, da se brinu za ljepotu službe Božje. Osobito su morali posvetiti puno brige odgoju i pouci vjernika, da u mirno doba ne popusti revnost i pobožnost mlade Crkve. Sve je te zadaće sveti Damaz kao Papa izvrsno ispunio pa spada među najvažnije Pape te dobi.

Njegova je posebna zasluga, da imamo dobar i besprijekoran prevod sv. pisma. On je naime k sebi pozvao i imenovao za svog tajnika vrlo načitanog i učenog muža, našeg zemljaka sv. Jeronima, pa je njemu naručio, neka sv. pismo prevede s židovskoga i grčkoga na latinski jezik. A tom je najvećem poznavaocu sv. pisma, kako zove Crkva sv. Jeronima, prijevod tako uspio, da ga još i danas u crkvi upotrebljavamo. Taj se latinski prevod zove »vulgata« t. j. opće upotrebljavani prevod, a u sve crkve ga je uveo baš sveti Damaz. Zato i mi danas odlučimo, da ćemo marljivo čitati sv. pismo. Ako nemamo cijeli prevod sv. pisma, lako možemo dobaviti opširnu biblijsku povijest od Gudeka i osobito krasan Isusov život od Vimera, što je sve izdalo naše društvo sv. Jeronima. Eto za ove duge zimske večeri, uz druge vrijedne knjige istog društva, krasnog štiva za naše obitelji! Ne bi smjelo biti ni jedne kršćanske zajednice, kao obitelji, društva i zavoda, a da svaki dan osobito u zimsko doba ne pročita štogod iz sv. pisma.

Sveti Damaz je bio i veliki prijatelj liturgije, crkvenog života i molitve. On je uveo u sve crkve pjevanje psalama i to da ih pjeva sav puk u dva kora naizmience. Sigurno znaš, kršćanine, što su to psalmi i poznaš barem 129. psalam »Iz dubina«, što ga obično molimo za pokojne te pokornički 50. psalam »Smiluj se meni, Bože«. Takvih je psalama u sve 150, a sve je jedan ljepši od drugoga, pa ćemo s vremenom u našem listiću i njih donositi, da kršćani opet nauče te mole i pjevaju divne te pjesme Duha Svetoga, kako su ih u ono doba, pripovijeda nam baš sv. Jeronim, pjevali i seljaci u polju i radnici kod posla. — Osim toga je ovaj Papa još odredio, da se na koncu svakog psalma nadoda »Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu«. Otada taj slavospjev nije prestao na zemlji, već se s njim od kraja do kraja zemlje neprestano slavi Boga. Ko bi izbrojio koliko se puta taj slavospjev izmoli, ta samo ga preko 300.000 svećenika i barem još toliko redovnika i redovnica ponavljaju svaki dan do 50 puta. Kako si sretan, kršćanine, što si dionik tolike i takve molitve sv. Crkve! Odluči onda i ti danas, da ćeš taj kratki ali bogat slavospjev često i osobito lijepo moliti. Neka ti nikad ne izađe

iz ustiju nepromišljen, a u znak poklonstva nakloni glavu, kad ga izgovaraš.

I još nešto o današnjem svecu. Kad su prestala progonstva počeše kršćani štovati i resiti grobove sv. mučenika, koji su za Krista dali svoj život. I u tom štovanju i uređivanju mučeničkih grobova istakao se je sv. Damaz. A kako je bio i pjesnik, sastavio je i mnogo pjesničkih nadgrobnih natpisa (t. zv. epigrama) na čast sv. mučenicima. I tu se mi možemo nešto da naučimo: kad pobožnim mislima ideš grobištem pa na spomenicima čitaš lijepe, religijozne natpise, misli da slušaš propovijed, krasnu propovijed vječnosti, kršćanske vječnosti. Samo što se sada često upotrebljavaju natpisi koji malo znače i kršćanskom srcu skoro ništa ne govore. Kad nanese prigoda, donijet ćemo i nekoliko starokršćanskih i biblijskih nadgrobnih natpisa, a vrlo lijepih možeš da čitaš u članku o katakombama u vrlo zanimivoj »Povijesti katoličke Crkve« što ju je napisao o. Vanino, a izdalo »Društvo sv. Jeronima« i »Glasnik Srca Isusova«. — Koliko smo danas lijepoga naučili uz život samo jednog sveca! Da, naši su sveci naši heroji i geniji, koji svijetle na nebu kao zvijezde.

Kad je tako sv. Damaz 18 godina upravljao Crkvom Božjom, u 80. godini života umre. Pokopan je bio s majkom i sestrom u jednoj od crkava što ih je on sam u Rimu sagradio. Sv. Jeronim je o njemu rekao krasnu riječ: »Bio je Damaz djevičanski naučitelj djevičanske Crkve«. Ljepšeg se naslova svećeniku ne može dati.

Sveta Lucija.

Živila je u gradu Sirakuzi na otoku Siciliji oko 300. god., kad je u Rimu vladao i kršćane progonio car Dioklecijan, naš zemljak. Jednom joj majka oboli od krvotoka pa je Lucija nagovori, neka ide u Kataniju na grob glasovite mučenice sv. Agate. Molitve im budu uslišane i Lucijina majka ozdravi. Tom prigodom dobije od majke dozvolu, da može sav svoj miraz razdijeliti siromasima, što je doista odmah nakon povratka u Sirakuzu i učinila. — Bit će to glavni povod što se na današnji dan darivaju djeca u Italiji, a odatle je prešao taj običaj i u naše primorske krajeve, pa je za primorsku djecu blagdan sv. Lucije ono što je Nikolinje za sjevernjake.

Kad dozna za to dijeljenje miraza mladić, kojemu su je Lucijini roditelji proti njezinoj volji bili obećali za zaručnicu, pobijesni od

ljutitosti i prijavi Luciju kao kršćanku gradskom sucu, poganinu Paskaziju. Sve molbe i prijetnje sučeve Luciju su samo jačale da je sve više hvalila i uznosila kršćansku vjeru a pogrdivala poganstvo. Sucu dodija pa joj zaviče: »Prestat ćeš brbljati, kad dođu muke«. Na to će mu Lucija: »Službenicima pravoga Boga ne će nikada uzmanjkati riječi, jer je sam Krist Gospodin obećao: Kad vas budu vodili pred kraljeve i upravitelje, ne budite zabrinuti, kako ćete ili što ćete govoriti, jer će vam se dati u onaj čas, što ćete kazati; jer niste vi, koji govorite, nego Duh Sveti koji govori u vama«. Upita je zatim Paskazije: »Zar je Duh Sveti u tebi?« »Da«, odgovori sv. Lucija, »svi koji čisto i pobožno žive, hram su Duha Svetoga«. A sudac će: »Dobro, dat ću te odvesti u sramotno mjesto, da te ondje osramote i obeščaste i tako Duha Svetoga potjeraju iz tebe«. »Ako nema moje privole, moja čistoća ne može trpjeti«, odvrati Kristova djevica. Rasrđen tim riječima zapovijedi Paskazije da sv. Luciju odvedu u besramnu kuću. Ali Bog je čuvao svoju zaručnicu, pa takovom ju je jakošću utvrdio Duh Sveti, da je nikakva sila nije mogla maknuti sa tog mjesta. Postiđen sudac naloži, da oko Lucije naslažu drva sa sumporom i smolom i onda sve poliju vrelim uljem i zapale. Ali svemogući Bog učini novo čudo i sav taj strašan plamen ne opali joj ni jednog vlasa. Ne znajući sudac što će, dade joj iskopati lijepe djevičanske oči. (Zato sv. Luciju i slikaju, kako drži tanjurić sa svojim očima, a radi imena što ga nosi i boli što je kod toga pretrpila, kršćani je zazivaju u očnim bolestima). Još ju je na druge strašne načine sudac dao mučiti, dok na koncu ne uzme mač pa joj ga zabode u grlo i pobježe smeten od tolikih Božjih čudesa. Rane su bile smrtonosne i iza kako joj je svećenik podijelio sv. poputbinu a ona prorokovala skoru slobodu Crkve na današnji dan g. 304. pođe k svom Božanskom Zaručniku. Tijelo joj pokopaše u Sirakuzi, odakle je kasnije bilo preneseno u Carigrad i konačno u Mletke.

Uz sv. Ceciliju, sv. Agnezu (Janju) i sv. Agatu spada sv. Lucija među četiri velike djevice i mučenice iz prve dobi kršćanstva, pa ih Crkva svaki dan spominje i u sv. Misi iza pretvorbe. Zanimivo je još da se ove četiri svetice slave u četiri zimska mjeseca: Cecilija u studenom, Lucija u prosincu, Agneza u siječnju, a Agata u veljači. Ako pak prevedemo njihova imena na hrvatski, vidimo da su i u lijepoj vezi sa crkvenom godinom: Cecilija znači Slijepa, pa se slavi kad u prirodi vlada tama; Lucija znači Svijetla, jer nas kroz noć Došašća vodi k Božićnom svijetlu; Agneza znači Čista, a Agata Dobra. Idimo dakle, kršćani, skupa sa svijetlom Kristovom zaručnicom ususret Kralju, koji dolazi!

Spomen-knjiga sv. Crkve.

Jesi li kada, čitatelju dragi, vidio spomen-knjigu kojeg društva ili grada? Raskošno uvezana knjiga, a u njoj na svakoj stranici umjetnički ispisano ime počasnog građanina tog grada ili počasnog člana i pokrovitelja društva. I sv. Crkva ima takvu knjigu, u kojoj zapisuje svoje počasne građane. A koji su to? Crkva živi na zemlji, ali vodi u nebo i svršava u nebu, pa su njezini najodličniji članovi oni koji su već dostigli cilj, koji su došli u nebo. Sv. Crkva dakle zapisuje u svoju spomen-knjigu s v e c e.

Ta se spomen-knjiga sv. Crkve zove m a r t i r o l o g i j*, t. j. popis mučenika, jer su u prvo vrijeme samo mučenike štovali kao svece, pa još i sada imaju mučenici prednost pred priznavaocima, t. j. onim svecima koji nijesu naučenici, već su samo svojim djelima priznavali i svjedočili istinitost Isusovog nauka. Crkva ne može da svakog sveca spominje u posebnoj sv. Misi, jer je Božjih ugodnika nebrojeno. Ali da im se sačuva ime i barem kakav spomen, Crkva je sastavila i neprestano nastavlja popis onih koji su za Kristovu vjeru trpjeli i poginuli, te svih blaženika i svetaca. U toj se dakle spomen-knjizi za svaki dan navada poimence mnogo svetaca, a neki su u njoj i potanje opisani. Lijepa je to knjiga, iz koje se osjeća dah stare Crkve i njezinih nebrojenih mučenika. Zato svećenici u koru svaki dan iz nje čitaju, a i mi ćemo donijeti gdjegod koji izvadak. Danas evo n. pr. dva vrijedna uzora:

Za 10 prosinca: »U Meridi, u Španjolskoj, mučenička smrt svete E u l a l i j e djevice, koja je tek u dvanaestoj godini na zapovijed namjesnika Dacijana podnijela mnoge muke što je Krista priznavala; na koncu je svezaše na natezaonicu i gvozdenim češljima joj izgreboše tijelo, pak s obje strane zapališe oganj; kad se oganj pogasio, ona izdahne.«

Za 14 prosinca: »Na otoku Cipru rođendan (za nebo) blaženog biskupa S p i r i d i j o n a, koji je bio jedan od onih priznavaoca što ih je Galerije Maksimijan osudio na rad u rudnicima iza kako im je iskopao desno oko i presjekao žile pod lijevim koljenom. Slavan je bio i po daru proricanja i po moći čudesa, a na nicejskom je koncilu ušutkao i obratio k vjeri nekog poganskog filozofa koji se je izrugivao kršćanskim istinama.«

Štujmo, kršćani, svoje svece! Kako? Njihov život je naša škola.

* Preveden je i na hrvatski jezik kao »Koledar svih svetaca i svetica Božjih«, koji uz to sadrži i oduži opis glavnog sveca svakog dana u godini. Naručuje se kod Hrvatske Knjižare u Splitu, a cijena mu je samo 30 dinara, pa ga preporučamo osobito obiteljima, zavodima i društvima za svakodnevno zajedničko čitanje.

Slika nam dakle prikazuje kako se Jeruzalem pripravlja na doček Krista Kralja, koji je sunce svijeta.

Pod ovu sliku spadaju riječi Izaije proroka (60, 1—2):

Ustani, rasvijetli se Jeruzaleme!
Jer dođe svijetlo tvoje
I slava te Gospodnja obasja.
Gle, tmine će pokriti zemlju
I magla narode.
A nad Tobom će se pojaviti Gospodin
I slava će se Njegova u tebi vidjeti.
Narodi će hoditi u svijetlu tvojem
I kraljevi u sjajnosti, koja ističe iz tebe.
U zemlji se tvojoj više neće čuti za nasilje
Ni u krajevima tvojim za opustošenje i razrušenje.
Na zidovima će tvojim prebivati mir,
A na vratima tvojim pjevat će se pohvale.
Tebi više ne treba po danu sunca
I mjesečeva se svjetlost neće u tebi ni vidjeti.
Gospodin će biti neprestana svjetlost tvoja,
A Bog tvoj slava tvoja!
Sunce tvoje više neće zaći
Niti će se mjesec tvoj smanjivati.
Gospodin će biti vječna svjetlost tvoja
I dovršit će se dani žalovanja tvojega.

Malim prijateljima.

Jeste li počeli, draga djeco, izrađivati jaslice i sve što za njih treba? Kako vam ide? Eh, ustrpljenja i ustrajnosti treba. Zapamtite ovo: što jedamput počnemo, moramo svršiti. Dijete koje se sto stvari hvata, a nijednu ne svrši, ne će ni u životu ništa učiniti. — Danas bih vas htio još nešto naučiti. Ko je malo vještiji u rezuckanju može od mekog drva, a još lakše od borove ili smrekove kore, napraviti v r l o z g o d n e k i p i ć e. Ko se nada, da mu mjesto pastira ne će izaći vreteno, neka pokuša, samo nek pazi da se ne poreže. — A i nešto lagana za svih: kroz ovu sedmicu možete posijati malo pšenice, da i m l a d e p š e n i c e bude oko jaslica. To je vrlo lako: na tanjuru ili komadu daske stavi malo crne dobre zemlje, po njoj posij dosta gusto pšenicu, gdjekad malo zalij, pa ćete vidjeti, kako će brzo izniknuti i bez prestanka, i ako nevidljivo, rasti. Bit će ti na veliko veselje, osobito ako stanuješ u gradu, pa nemaš prigode da živiš u prirodi i gledaš sva čudesa što ih Bog u njoj neprestano čini. Samo naravski ne treba s tim uprljati cijelu kuću, da mama ne viče.

I još jednu zabavu za ovu sedmicu! Pogledaj naslovnu sliku! Je li da i ti razumiješ, što znači. Kraljevski se grad Jeruzalem pri-

pravlja da svečano dočeka svog Kralja. Tako ove dane čiste i krase crkve za Božićne blagdane, a čiste se i krase za Malog Isusa i kršćanske duše, jer je svaka duša mali Jeruzalem. Eto, to imaš na ovoj zgodnoj slici. Sad je lijepo precrtaj pa bojadiši. Sigurno znaš, kojom ćeš bojom bojadisati zidove, kojom vijence, kojom svijeće i. t. d. Vidjet ćeš, kako lijepo izgleda. I onu sliku iz zadnjeg broja možeš tako bojadisati. A ako ustraješ kroz cijelu godinu, imat ćeš tako lijepu **zbirku nedjeljnih slika**, imat ćeš crkvenu godinu u slikama. Ko je vještiji, može tu sliku da preslika i poveća na čitav list bloka. Ni to nije baš tako teško: kompasom izmjeri svaku pojedinost pa je prenesi na list bloka i uvećaj za četiri, pet ili šest puta. Što bude slika veća, to će biti i ljepša. Ko zna, može slobodno štogod i da nadoda, a vrlo bi me zanimalo, što ste današnjoj slici nadodali, pa mi samo javite. Slike ovih adventskih nedjelja mogu se vrlo zgodno objesiti oko jaslica. A po zavodima sam vidio, da ih uvećane vješaju na zgodno mjesto, da ih svi vide i da misle na dolazak malog Isusa pa da se tako na Njegov dolazak pripravlju. Da, djeco draga, **nemojte se zaustaviti samo kod crtanja**, samo kod igranja. Ovo je slika vaše duše, pa i vi morate svoju dušu tako resiti. Rekli smo već zadnji put, kako: **žrtvicama**. Koliko si ih dosada pripravio malom Isusu? Neka ove sedmice budu brojnije i ljepše nego prošle!

Imprimatur! Hvar, 9. XI. 1934. Br. 2492/34. † Miho, biskup.

»ŽIVOT S CRKVOM« izlazi sedmično. Pretplata na godinu Din 40.
Pojedini broj 1 Dinar.

Narudžbe i pretplate prima svaka katolička knjižara, sve prodavaone devocijonalija, a mogu se slati i direktno nakladi:
HRVATSKA KNJIŽARA — SPLIT.

Uplate mogu se vršiti i na br. 38.059 čekovnog računa Hrvatske Tiskovne Zadruge u Splitu.

Uređuje: Sveć. Josip Kirigin, Hvar. — Izdaje: Hrv. Knjižara, Split.
Tisak Leonove Tiskare (zast. Josip Dadić), Split.